

INTERVIEW

Jacob Lekkerkerker en de 24 uur van Zuurdijk

Jacob Lekkerkerker schreef een muziekstuk van 24 uur voor Zuurdijk. In *De Hogelandsymfonie*, een *soundscape* wordt het kerkje in het Groningse dorp een klanklichaam.

JOB VAN SCHAIK

ZUURDIJK Eigenlijk duurt *De Hogelandsymfonie* 24 uur plus 1 minuut, vertelt Jacob Lekkerkerker. „Toen we eenmaal bedacht hadden om een compositie van 24 uur te maken, heb ik eindeloos zitten puzzelen. Want hoe verdeel je al die uren? Alles wordt anders bij zo'n lange duur. Het is spannend om je op zo'n nieuwe manier te verhouden tot de tijd.”

De componist koos voor een indeling op basis van elementen uit Zuurdijk, het dorp dat de aanleiding en het centrum vormt van zijn compositie. Er is de afgelopen jaren veel opknapwerk verricht in Zuurdijk. Het Rohlfingorgel in de kerk werd gerestaureerd, net als de molen. Ook de dodenakker, de graven en het lijkhuysje bij de kerk kregen een beurt, en er werd een steen geplaatst voor Joapke, symbool voor de armen uit het verleden, die er naamloos begraven liggen. Dat alles – en nog meer – wordt gevierd met de compositie en uitvoering van *De Hogelandsymfonie*, een *soundscape* in en rond het uit de dertiende eeuw stammende kerkje.

„De kerkklok weegt 669 kilo, het orgel heeft 420 pijpen, de molen 259 kammen en staven en op de steen voor Joapke staan 93 woorden”, legt Lekkerkerker uit. „In mijn compositie speelt de klok 669 minuten de hoofdrol, het orgel 420 minuten, mechanische geluiden 259 minuten en de menselijke stem 93 minuten. Opgeteld kom je dan tot 1441 minuten, eigenlijk eentje te veel dus. De tijd waarin de klok en het orgel op de voorgrond staan, heb ik in twee delen opgeknipt. De symfonie bestaat dus in totaal uit zes delen.”

Eigenlijk wordt het hele kerkje van Zuurdijk vanaf morgenmiddag vier uur een groot klanklichaam, zegt Lekkerkerker. „Met microfoons en speakers pikken we geluiden van buiten op en brengen we geluiden van binnen naar buiten.” Veel van de elektronische geluiden in *De Hogelandsymfonie* zijn ontworpen op de laptop. „Ik heb vorig jaar een week hier gezeten om me voor te bereiden. Wat me opviel, waren vooral de vogels, de wind en het motorische geluid. Soms hoor je een tractortje voorbijkomen, maar je hoort af en toe ook urenlang een diep gebrom.”

Lekkerkerker moest wennen aan het geluid op het Hogeland. „Mijn familie komt uit Stadskanaal en daar heb ik in mijn jeugd alle zomers doorgebracht bij mijn opa en oma, maar Zuidoost-Groningen is een heel ander gebied. Ik woon in Amsterdam en aan de stadsgeluiden ben ik gewend. Ik vind het hier soms best eng met al die geluiden die ik niet thuis kan brengen.”

In *De Hogelandsymfonie* zijn vooral mechanische geluiden en vogelgezang verwerkt. „Je hebt hier een aantal bijzondere vogels: de kneu, met zijn rock-'n-rollachtige zang, de grauwe kiekendief, de geel-

Componist Jacob Lekkerkerker in het kerkje van Zuurdijk. FOTO CORNÉ SPARIDAENS

‘Ik probeer iets toe te voegen aan de klankwereld van het orgel’

gors en de zomertortel.”

Lekkerkerker, vaste organist van de Oude Kerk in Amsterdam, heeft een naam opgebouwd als orgelvernieuwer. In 2013 werd hij daarvoor in Groningen bekroond met de Schnitgers Droom Prijs. „Ik probeer een nieuwe improvisatietaal te ontwikkelen en iets toe te voegen aan de klankwereld van het orgel. Ik hang bijvoorbeeld kleine microfoons in het orgel die ik doorlus naar een geluidsinstallatie, waarmee ik de opgenomen orgeltoon bewerk. Dat doe ik met het soort apparaat waar ook elektrische gitaristen mee werken.”

De componist bespeelt bij de uitvoering van *De Hogelandsymfonie* zelf het orgel („ik ben ongeveer tien uur in touw”), Greetje Bijma zingt („zij is in totaal zo'n vier uur aanwezig”), slagwerker Jorick Bronius zit

boven bij de klok („hij is 11,5 uur bezig”) en altviolist Oene van Geel speelt gedurende 7 uur. „Alfredo Genovesi, die de elektronica doet, is de enige die de hele nacht doortrekt.”

Lekkerkerker verwacht dat slechts een paar mensen de hele 24 uur in en om de kerk aanwezig zullen zijn. „Het is fysiek onmogelijk om het geheel te behappen. Daarom zijn er ook drie concertmomenten ingebouwd, die elk een uur duren, zaterdagavond, zondagmorgen en zondagmiddag. Dan is er veel interactie en zijn er snelle wisselingen in de muziek. Tijdens de lange periodes daartussen is *De Hogelandsymfonie* meer een klanklandschap dat zich langzaam ontwikkelt.”

De Hogelandsymfonie begint morgenmiddag om 16 uur. De toegang is gratis behalve tijdens de concertmomenten (zaterdag 21 uur, zondag 7.30 en 14 uur; passe-partout 10 euro). Opgave verplicht via roelfinaheuker@ziggo.nl. Kunstenaar Mirjam Meerholz ontwierp een installatie van blauw textiel die rond de kerk te zien is.